Székesfehérvár, 1917. XXIV. évfolyam 8. szám. Péntek, január 12.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 hóra	1 K.	1 hóra	1·50 K.
¼ évre	3 K.	¼ évre	4·50 K.
½ évre	6 K.	½ évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.
TELEFON 208.
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Baranyay Lajos.

A német

hatalmas lépéssel a háboru szolgálatába állitotta a nemzet minden munkabiró férfiát és asszonyát. Amig a nemzet virága a harctereken küzd, az otthonmaradt férfiak és nők különböző hadi, közélelmezési és más közérdekü munkáknál működnek, hogy elősegitsék a végcélt a háboru sikeres befejezését.

És a német nemzet átérezvén teljesen, hogy ebben a nagy időkben a nemzet jövő nagysága és boldogulása érdekében félre kell tenni minden önérdeket s egy szivvel és lélekkel kell a köz szolgálatába állania mindenkinek, mert biztosan hiszik, hogy csak vállvetett munka hozhatja meg a végső sikert, amelyért százezrek ontották vérüket.

A német kormány e messze kiható intézkedése és a német nép lelkesedése például szolgálhat mindnyájunknak.

Most válik nálunk is valósággá a 48-as nagy idők örökre gyujtó éneke: Mindnyájunknak el kell menni!

Sokan vannak a fegyverképesek közül polgári szolgálatukban, mert nincs, aki pótolja őket. A polgári mozgósitás állitson ezek helyébe megfelelő helyetteseket az állam parancsával, hogy aki elbirja a fegyvert, ott legyen az ellenséggel szemben a határokon.

Sok polgári foglalkozási ág, melynek közérdeküsége kétségtelen, kellő szervezet hiányában nem áll a köznek szolgálatában. Hogy mást ne emlitsünk: a legfontosabb élelmiszerek fokozott intenzitásu termelése sok kivánni valót hagy hátra, a ruházati cikkek előállitása, az áruforgalom állami felügyelet nélkül a magán nyerészkedést szolgálja, holott mindezek az állam parancsszava által irányitva, önvédelmi harcunkat sokkal gyorsabban juttatná az Istentől remélt diadalmas befejezéshez.

Nagyszerü, a mai időkhöz méltó gondolat: megszervezni az egész nemzetet a döntő küzdelemhez, a végső diadal kivivásához. Ebben a nagy mérkőzésben meg kell állani a helyét mindenkinek, kit hová álllit a kötelesség parancsszava: akár a harcmezőn, akar az itthoni nemzetmentő nagy munkában.

Zemplénvármegye közönsége karolta fel legelőbb a hatalmas eszmét, hogy mi is kövessük a németek példáját. Elhatározta a törvényhatóság közgyülése, miszerint feliratot intéz a kormányhoz az iránt, hogy Magyarországon is hozza be a polgári mozgósitást s a nemzet minden munkabiró férfiának és asszonyának munkásságát rendelje közszolgálatába.

A mozgalom pártolására minket is felkértek. Vajjon mi lesz a sorsa?

Diadalmas küzdelmeink.

Egyre verjük az ellenséget.

A megszorult ántánt tárgyalásai.

Az ántánt római nagy tanácskozása alltólag leszerelte az olasz kivánságokat. Olaszország Angliától szenet kap, ezenkivül Anglia megigérte a tengeri háboru enyhitését, és az Olaszország számára nemcsak a Földközi-tengeri szállitások, ha nem számos tengerparti kikötője miatt is elsőrangban fontos. Biztositották őt arról, hogy a Sarrail-féle hadseregel vissza vonják a Balkánról és igy ő nem lesz kénytelen több embert pazarolni el ott, amikor a legnagyobb aggodalommal néz a saját frontján bekövetkezhető események elé. Mindennél fontosabb, hogy az entente állandó igazgató tanácsot akar felállitani, és az akár csak egy haditanács a hadi dolgokat, most egyértelmüen intézné a diplomeciai ügyeket.

Komoly veszedelemben van az oláh Nis.

Fölötte érdekesek a román harctér eseményei. Még napokkal ezelőtt is ugy volt, hogy Foksani és Braila eleste után is tartani fogják Galacot, ma az a helyzet, hogy ezt a várost is ki kellett üriteni. Maga a vár is veszedelmek néz elébe, mert a szövetséges bulgár-német és török csapatok a várral szomszban a Dunába hajló kis félszigeten foglaltak erős állást. A városból a polgári lakosság eltávozott, a vár pedig ki van téve az ellenség ágyutüzének. Ahogy Bukarest bukása maga után vonta Foksani és Braila elestét, ahogyan Braila bukása jelenti Galac katasztrófáját, ugy kerülhet nemsokára sor Jassyra is, a román Nisre.

Helyzetünk nagyon előnyös.

Az entente keleti frontján még sohsem álltak oly rosszul a dolgok, mint most, viszont a mi helyzetünk ma százszorta előnyösebb, mint volt bármikor. Szerbia már nincs, egy román bizonytalanságtól nem kell tartani, a szerb és román hóditott területekkel meggyarapodván, egyetlen aktiv keleti ellenségünk Oroszország, ahol frontunk megrövidült és amely ellen való harcunkban bőséges hadianyagot szállit nekünk a hóditott Moldva és Oláhország.

Győzelmeink ujabb zsákmánya.

A Casinu völgytől északra és délre tovább szoritottuk vissza az ellenséget. A két legutóbbi nap harcaiban 6 tiszt, 900 fényi legénység és 3 gépfegyver esett kezünkre.

Foksani és Fundeni között a megvert ellenséget arra kényszeritettük, hogy a Putna melletti állásait feladja és a Szereth mögé hátráljon. 500 foglyot ejtettünk.

— A várkörüti sártenger egy darab háborus képet mutatott be tegnap abból, hogy miként fut össze a vér a sárral. A belváros közepén tátong e sártenger és tegnap egy szegény öreg szeneskocsis arra merészkedett hajtani, de vesztére, mert a sártengerben a kocsi elakadt, a táltosok nem birták. Az ostorral biztató öregnek a szürke elrugta a jobb lábát, s abból patakzott a vér a sárba. Jólelkü gyakorlott katonák siettek segitségére és mosták ki a sebét. Sajnos, hogy a város egy-két orosz fogollyal szénsalakkal a mai napig sem tömette el a sártengert.

Arányos elosztás.

Ha ugyan a valóságban lehetséges volna.

Az országos közélelmezési hivatal, mint már egyszer ismertettük, érdekes rendelettel örvendeztette meg Székesfehérvár városát s vele az összes törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereit, valamint azon megyék alispánjait, akiknek területén rendezeti tanácsu városok vanak.

December elején megtörtént a Székesfehérvárott található gabona, liszt, hüvelyes vetemények, burgonya, cukor, kávé és zsir készletek összeirása a termelőknél, kereskedőknél és magánosoknál egyaránt.

Hogy ezt a terhes munkát nem hiába végezték legyen, most elrendeli Kürthy Lajos báró az összeirt élelmicikkek kiegyenlitését. Az összeirásból kitünt, hogy némely kereskedőnek, sőt háztartások többjének is olyan készletei vannak, amelyek a saját egyévi szükségletüket felülmulják. Máshol a készletek az egy évi szükségletet sem fedezik, sőt a szegényebb néposztályoknak semmijük sincs. Ez aránytalanságok kiküszöbölésére elrendelik most a feleslegeknek a szükölködök közt való szétosztását. Nem a város végzi ezt a beszédett fölösleg központositása után való elosztást, hanem a készletekkel rendelkezők maguk kötelesek maximális áron átadni a szükölködőknek.

Egyes kereskedők egyedárusságot folytatnak az általuk felhalmazott élelmicikkekkel, más kereskedők pedig legmegszokottabb vevőiket sem elégithetik ki. Viszont némely magánháztartás is tulzó óvatosságból, fölényes vagyoni helyzete folytán vagy nyerészkedésből és a rendszabályok iránt való tompult fásultságból készleteket halmazottfel, mig mások szükölködnek.

Ezzel a helyzettel szemben meg kell teremteni erővel is az áru elosztásának egy igazságosabb, célszerübb szervezését, amely a mai korlátozott beszerzési lehetőségek közepett egyedül alkalmas a lefokozott kinálattal járó visszásságok enyhitésére, — mondja a rendelet.

Az összeirás volt erre az első lépés. Hogy pedig ez gyümölcsözetlenül ne maradjon, meg kell alapitani a létszámot és a készletekből kiszámitani a feleslegeket, amelynél figyelembe kell venni a nehéz munkát végzőket és a gyermekek csekélyebb igényeit. Az évi szükségleten felüli készleteket igénybe kell venni. A rekvirálásra

felhatalmazzák a polgármestert. A kereskedők készleteiket a liszt- és kenyérjegy rendszerhez hasonló módon jogosultak csak eladni. A jegyrendszer bevezetése után sürü kémpróbákkal szigoru ellenőrzést kell gyakorolni. Nyilvántartja a város az ujabban beérkező készletekel is.

A környékbeli falvakból a városba bevásárlásra bejáró lakosságot a városnak ipari és piaci érdekből nem lehet lelriaztani az itteni beszerzési for rásaitól. A falusiak részére tehátla város vételi jegyeket ad ki.

Ezek a főbb intézkedések.

Csak azt jegyezzük meg, hogy a rendelet végrehajtása kiterjedt szervezetet, egészen uj hivatalnoki kart igényel és szinte leküzdhetetlen nehézségeket ró a városra. Nélküle Székesfehérvár lakosága jobban el volt látva élelmi cikkekkel, mint az összeirt csekély fölösleg aranyos szétosztása esetén, mert a város addig jobban gondoskodhatott a lakosság ellátásáról, mint az országos közélelmezési hivatal.

Ugy mint tavaly.

Megint kérünk.

Ugy mint tavaly! De szép is volt, de megható is volt. De sok nyomort enyhitettünk. De sok könnyet letöröltünk. De sok gyermeket megörvendeztettünk. Hogy is volt tavaly? Azt irtuk a mi páratlan olvasóközönségünknek, hogy a szerkesztőségünket naponkint a lerongyolódott gyerekek egész raja keresi fel. Ruhát kérnek a nyomorultak. Meg cipőt. Meg kalapot. sipkát. Meg harisnyát. Ezeknek a gyerekeknek kellene valamit adni. Hát adjunk nekik elviselt ruhát. Ujra nem jut, adjunk használtat. A jószivek visszhangozták: persze, hogy kell adni. És adták. Sokat adtak. Valami háromszáz gyereknek is jutott belőle. De szép is volt ez az áldozatkészség. Sohsem feledjük el. Azt a közönséget sem, amely ezt lehetővé tette.

A szegény nyomorultak ide szoktak ehhez a szerkesztőséghez. Minden ügyes bajos dolguk ide hajtja őket. Sok a dolgünk, de meghallgatjuk őket. Ugyan ki tudná elkergetni őket! Hiszen az apjuk az életünket, vagyonunkat, hazánkat, mindenünket védi. Ezeket nem szabad elkergetni, ezeken segiteni kell. Kötelességünk.

A kis rongyosok most ujból ruháért, viseltes cipőért kinoznak bennünket. Mindennap egy kis sereg állit be: adjon szerkesztő bácsi ruhát. Tavaly is maga adott, de már az elszakadt. Aztán a mamának nincsen pénze. A papám meg a háboruban van. Már kétszer megsebesült. Aztán öten vagyunk testvérek. A Julcsa a legkisebb. Most tanul járni.

Jaj édes fiacskám, nincsen. Igy mondjuk valamennyinek.

Hát már nem hoznak a szerkesztő bácsinak?

Nem bizony, s titokban letöröljük a könyt a szemünkből.

Nem hoznak a szerkesztő bácsinak. Kérjük, szépen. hozzanak megint. Azt az áldozatos közönséget kérjük, amely igazán kifogyhatatlan. Ne haragudjanak, hogy mi csak mindig kérünk. Engesztelődjenek ki azzal az igéretünkkel, hogy — egy hét mulva biztosan megint kérünk valamit.

Egy hét mulva? Csalódnak. Most mindjárt melegében. Megalakult az anyák köre. Komoly munkát kezdünk a csecsemők, a jövő Magyarország megvédésére A legtöbb csecsemője a szegényeknek van. Ezeknek a nincsteleneknek semmijük sincsen. Nincsen fehérnemüjük a kis babák részére. Pedig fehérnemü kell. Nagyon kell. Ezt minden anya jól tudja. Hát ezt is kérünk. Akinek feleslege van, hozza el hozzánk.

Egyenlőre mást nem kérünk.

A harctérre küldött levelekről.

Az utolsó időben ellenségeink nagyon vadásznak tábori levelezőlapjainkra, kémlelő célzattal. Mennél jobban tünedezik kilátásuk a katonai sikerre, mennél gyakrabban és alaposabban mondanak csődöt nagy hangon bejelentett offenzíváik, annál gyakrabban és alaposabban kutatják át halott vagy hadifogságukba jutott katonáink zsebét, hogy valamelyiknél végre megleljék az oly annyira áhitott bizonyitékot, hogy gazdasági téren legyőztek bennünket. Franciaországban egy Madelin nevü hadnagy „Önvallomás. A verduni csata és a német közvélemény" cimmel egy füzetet állitott össze, s abban körülbelül száz, német katonáktól származó tábori levél alapján hihetetlen módon igyekszik szitani honfitársai harci kedvét. A „Corrie della Serában" pedig Luigi Barzini „Osztrák Gyónás" cimmel az osztrák-magyar monarchiára alkalmazza ezt módszert. Aki ezt a kétdús fantáziával megirt cikket olvassa, azt kell gondolnia, hogy a központi hatalmak népessége közt csak ugy dühöng az éhtifusz, ez pedig alkalmas arra, hogy az ententehadseregek mindinkább lankadozó háborus lelkesedésének új erőt adjon.

A hosszu háboru nélkülözéseket rót mindenkire, a városiakra és falusiakra egyaránt. Bizonyos szervező rendszabályok váltak szükségessé, hogy ellenségeink gonosz kiéheztető tervét meghiusitsuk. A városiaknak bele kellett törödniök az élelmiszerek bizonyos korláto zásába a gazdáknak gazdasági üzemüket kellett a megváltozott követelményekhez szabniok. De „ha minálunk esik, esik odaát is" — mondta Hindenburg és valóban, az ellenség országaiba sem kölömböznek nagyon a viszonyok a mieinktől. Ott is panaszkodnak a városiak a drágaság és az élelmiszerhiány, a parasztok gazdaságaik pusztulása és a munkaerőhiány miatt. Az othonmaradtak ma már rég maguk is harcoló csapatok lettek, harcosai annak a nagy gazdasági küzdelemnek, amelyet ellenfeleink népjogellenes hadviselése reánk kényszeritett és a mögöttes országrész gazdasági frontja a háboru győzelmes befejezése szempontjából nem kevésbbé fontos mint hadseregeink harcvonala. Mindakettőnek azoknak is, akik odakünn harcolnak, de azoknak is, akik idehaza maradtak, tiszta fejre van szükségük, hogy megoldhassák feladatukat.

Teljesen céltalan dolgot müvel, aki az ország gondjait és panaszát, — minden háboru gondjai és panaszszavai! — többekvésbbé szivhezszólóan levelekben eljutatja a lövészárokba, és a katonát, aki ott nagyfeleősséggel szolgálatot lát el, súlyos áldozatot hozva a köznek, tehát családjának is, megterheli, amelyekkel az szegény tehetetlenül áll szemközt. Az asszony legtöbbször egészen gyanutlanul panaszkodik az élelmiszerbeszerzés nehézségeiről a drágaságról a megszokott kényelem

TÁRCA.

A petróleum eredete és forrásai.

Közli: *Hajós József.*

I.

Hasonlóan vagyunk most a petróleummal, mint a léghajós a levegővel: amig a földön jár, addig észre sem veszi a levegőt, de ha a magasba, légritka régiókba emelkedik, akkor kapkod a levegő-után. Amig olcsón s bőven kaptunk petróleumot, keveset gondoltunk reá, de most, mikor nagyon sokan gyertyalánggal tapogatóznak a homályban, mert nincs petróleum, most nagy iránta a kereslet és érdeklődés.

Ha petróleumot nem adhatunk a „több világosságot" óhajtó olvasóknak, legalább ismertessük a petróleum érdekes mivoltát és forrásait.

A petróleumról helyes ismereteket szerezni azért is aktuális, mert a romániai hadjáratunkban a központi hatalmak által zsákmányolt petróleum mennyiségéről s a romániai petróleumkutakról a legellentmondóbb s legkalandosabb hirek kerültek forgalomba.

Mi a petróleum? Ez a kérdés nagyon sok fejtörést okozott a természettudósoknak s e kérdésre biztos választ ma sem tudnak adni.

Bukarestben 1907. év szeptemberében a szaktudósok megtartották a harmadik nemzetközi petróleum kongresszust. Itt a szaktudósok többsége elfogadta Engler K. karlsruhei polytechnykumi tanárnak azt a nagy alapossággal megokolt véleményét, mely szerint a petróleum eredeti anyaga zsiradék, mely túlnyomórészt állati parányi véglények bomlásából keletkezett. Ezt a véleményt Engler tanár kisérletileg is bebizonyitotta. A petróleum tehát állati testek bomlástermeke,

Mendelejett orosz tudós elmélete szerint a petróleum szervetlen anyagokból keletkezett, de ezt a nézetet bizonyitani nem tudta; az pedig nyilvánvaló, hogy a petróleum szerves anyag, csupán a keletkezése módját illetőleg eltérők a vélemények.

A földtantudósok már régóta gyanitották azt, hogy az ásványolajok, a bitumenek szerves eredetüek. Bitumen néven mindma kátrányszerü, cseppfolyós vagy szilárd szénhidrogéneket nevezzük, melyek a földből szivárognak, illetve ásványokat s közeteket itatnak át. Bitumen-ásványok közé tartoznak: a petróleum az aszfalt, földgáz, a földi viasz s néhány ritkábban előforduló ásvány, mint az idrialit, albertit stb. A bitumeneket kátrányos szag jellegzi s az a tulajdonság, hogy meggyujtva, kormozó lánggal égnek.

Az ásványolajok a természetben előforduló különféle szénhitrogénvegyületek keverékei, de csekély oxigént, nitrogént és kénvegyületet is tartalmaznak. Régebben azt vélték, hogy az ásványolajok a szén képződésekor keletkezett melléktermékek, vagy a szén száraz lepárlásának termékei.

Manapság csaknem általánosan elfogadott Engler-Höfer elmélet szerint: az ásványolajok (petróleum) a nagymennyiségü állati anyag bomlástermékei. E föltevést igazolják a következő tények. 1. Az ásványolajok lelőhelyén mindig sok állati maradványt találnak, mig növényi maradékot ritkán. 2. A bitumenes palák állati kövületekben gazdagok. 3. A növényi maradványokban gazdag kőzetek ritkán bitumenesek. 4. Állati maradványok vegyi uton kisérletileg is átalakithatók ásványolajok alkatrészét képező szénhidrogénekké. 5. Fraas Oszkár földtantudós tapasztalta, hogy a tengeri állatok hullái a Vörösteng er partján a korallzátonyok mögött levő sekély vizben a nap heve és a sós viz hatása következtében olyan bomlási anyagokat termelnek, melyek az ásványolajokhoz nagyon hasonlitanak.

A nyers kőolaj oxidálódása folytán keletkezett a földszurok, vagyis aszfalt, és az teljesen megegyez a finomitott kőolaj gyártásánál keletkező melléktermékkel, a mesterséges aszfalttal. A forrásvizzel kifőzött bitumenes pala és homok olajat is tartalmaz, melyet túlhevitett gőzzel lepárolnak s igy nyerik az aszfaltolajat, melyből a

SÖVEGJÁRTÓ vászonáruháza, Barátok épülete. Olcsó szabott árak.

Nagy választék fehér és szines barchetok, karton, schiffon és damastból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből, ágy- és asztalteritők, szőnyeg- és matracszövetekből.

hiányáról, meg sem gondolva, hogy evvel az urára uj gondokat halmoz s e gondok benne ott, távol övéitől a lövészárok elzártságában türhetetlen lidércnyomássá nőnek meg és annál inkább bántják szegényt, mert hiszen éppen semmi módja sincsen rá, hogy segitsen rajtuk.

És azt nem gondolják meg a katonák hozzátartozói, hogy az ilyen panaszokat az ellenség, ha véletlenül keze közé jutnak, kicifrázva és elferditve terjeszti a mi rovásunkra persze és — okulásunkra egyúttal. Ami odahaza gazdasági téren történik, megtudja a katona is az ujságokból, mert ujságot a fedezékekben legalább is oly buzgón olvasnak, mint otthon az országban. Persze ami az ujságnak az állalános visszonyokról adott leirásban csak felvilágositóan hat, ugyanaz, mihelyt a hazulról érkező tábori levelezőlapon találkozik vele a katona, élménnyé, személyes ügyévé lesz és nagyon is nyomasztja kedélyét. A frontról a legtöbb családapa elvből semmit sem ir hozzátartozóinak az életveszélyekről és nélkülözésekről, amiket a modern háboru az egyes katonára ró, és pedig azért nem, hogy ne nyugtalanitsa őket. Elvből és önként járnak el igy a katonák, a tábori cenzura erészben semmiféle akadályt sem gördit eléjük. Vállalják hát az otthonmaradtak is ezt a dicséretes önfegyelmezést? „Aki panaszos levelet ir a frontra, jó otthoni harcos nem lehet„ — ezt a mondást olvashatni egy német tábori könyvecskében. Bizony az ilyen ember azt kárositja meg, akinek javát akarja s megkárositja saját magát is, meg a hazát, meg a mi nagy közös célunkat és talán a háboru meghosszabbitásához járul hozzá, fegyvert kovácsolva ellenségeink számára. „A te beszéded legyen: igen, igen, nem nem; ami azon felül van, a gonosztól vagyon“ — mondja a szentirás. Meg kell szivlelnünk szavát akkor is, amikor kedveseinknek irunk a frontra.

HIREK.

— **Katonai kitüntetés.** Fanta Géza 7. huszárezredbeli őrnagyot a vaskoronarend 3. osztályával tüntették ki.

— **Birtokvétel.** A Tabajdhoz tartozó Bélapáti 745 holdnyi pusztát Csihás Béla bodakajtori földbirtokos 555000 koronáért megvette.

— **A villanyvilágitás veszedelme.** Szerdán este bejelentette Phoebus a városnak, hogy csütörtök reggel 3 órára megszünik a világitás. Dr. Saára Gyula polgármester gondoskodásának sikerült a veszedelmet elháritani, amennyiben a vasuton lefoglalt másfél vaggon szenet, egy vaggonnal a délivasuttól kapott, egy vaggon pedig érkezett. Remélhetőleg a világitás megszünésének veszedelme nem következik be a város gondoskodásából.

— **Közélelmezési ülés.** Székesfehérvár közélelmezési bizottsága tegnap ülést tartott s azon a mult évi számadásokat nézték át. A bizottság örömmel állapitotta meg, hogy a mult év anyagilag jól sikerült. A bizottság több fontos közelelmezési ügyet tárgyalta meg, s ujabb nagyobb arányu elelmezési ügyeket beszélt meg, - igy szóba került a város zsirellátása is A közélelmezésnek tudtára jutott, hogy egyes kereskedők a közélelmezési boltban vásárolnak viszonteladásra Ezt csakis az esetben engedi meg a közélelmezés, ha el nem adott romlandó dologról van szó és azzal a kikötéssel történhetik, hogy drágábban árusitani nem szabad.

— **A város tb. tisztviselői.** A városi kormányzás munkaerő hiányában a legnagyobb nehézségekkel küzd s a csekély erőnek szinte emberfeletti munkát kell végeznie. A polgármester most a tb. tisztviselőkkel próbál segiteni a bajon s azokat hétfő délután 3 órára értekezletre hivta össze.

— **Gyermekgyilkos anya.** Az anyai elvetemültség legszörnyűbjét követte el Németh Józsefné szentmihályi asszony. Férje még a mozgositáskor hadbavonult s nemsokára nyoma veszett. Némethné megfeledkezett az asszonyi tisztességről s bünös szerelmének gyermekét megfojtotta s portája udvarán elásta. Valaki besugta a csendőrségnek, s az rövid nyomozással megállapitotta, hogy igaz a feljelentés. Kérdőre vonták a gyermekgyilkos anyát, s az bünet be is vallotta. Némethnét a királyi ügyészségre kisérték át,

— **Párbeszéd.** Rimeket szeretnék faragni a komisz időjárásról, de hát születet antitalentum vagyok a költészet mezején, még mezei költő sem kerülne ki belőlem. Egyszer irtam egy verset jogász koromban az ideálomhoz, de az is oly komiszul rossz volt, hogy menten kiábrándult belőlem az illető. Pedig már ugy fél szemmel kezdett reám sanditani. Megis fogadtam, hogy életemben többé soh sem irok verset. Igy hát fogadalmam is tiltja, hogy megverseljem az idő járást. Már észre sem venném, hogy rossz, ha eszembe nem juttatja a cipőm. Napok óta folyton kinoz a megszólitásával. Végre is türhetetlen volt a vexálása, hát beszédbe elegyedtem vele. No mit akarsz te rongyos? — igy én. Csináltasson meg, ha nem tetszem — igy ő. Elment az orrod, hát hadseregszállitó vagyok én, vagy koronázási diszmenetben résztvevő, hogy ilyen badarságot beszélsz? — ujból én. Az orrom meg megvan — válaszol teljes arcátlansággal a cipőm, hanem a talpam! Nem a te bajod, az én lábam lucsakos miatta, intettem le pimaszkodásában. Látta, hogy nagyon mérges vagyok, kezdett hizelegni, csititani és kért, hogy beszéljünk okosan. No vigye ördög, hát kezdjük:

Cipőm: Esik az eső.

Én: Fuladj bele.

Cipőm: Hónapok óta esik.

Én: Hadd essék.

Cipőm: Mindenkinek befolyik a cipőjébe a viz?

Én: Te belé igen.

Cipőm: Volt nekem valamikor jó talpam is?

Én: Volt, mikor még nem harminc koronáért talpaltak meg.

Cipőm: Sok embernek rossz a cipője?

Én: A mi „brancsunké“ igen.

Cipőm: Azt mondják, hogy a harcoló katonák gyerekeié is rossz.

Én: Azoké nem rossz.

Cipőm: ? ? ?

Én: Már pedig ugy van.

Cipőm: Mégis csak van szivük a pénzeseknek. Nem is hittem volna, hogy igy megsegitsék a mezitlábasokat.

Én: Szépen megsegitették!

Cipőm: Miért mondod dühvel és gunnyal?

Én: Miért? A harcoló katona gyermekének nem rossz a cipője, mert nincs.

Cipőm: Nincs?

Én: Persze, hogy nincs. A pénzes emberek csak rongyos koronákat adtak. Csak egyik másiknak jut abból.

Cipőm: Hát ilyen szivtelenek a nagypénzű emberek? Hát mégis mennyit szokott adni az olyan nagypénzű ember, akit a háboru tett azzá? s akinek, hozzá még háboruba sem kellett mennie, hanem itthon milliomosodik, vagy legalább is százezresedik?

Én: Figyeld meg az ujságokban. Nem egy ötven-százkoronásat is találsz, amelynek gazdája azok a mezitlábasok apjuknak a sok szenvedése árán lett dúsgazdag, de azért a világ minden kincséért se adnak többet. Aztán tudod cipőpajtás, sokakat meg nem találsz meg az ujságokban. Még nem adtak. Pedig adhatnának, mert van miből, a háboru tejfeléből. Ezek valószinűleg a másik világháboru mezitlábasait lepik meg adományaikkal.

Cipőm: Hát nincs szivük az embereknek?

Én: Amint látod.

Cipőm: Meg kell őket szégyeniteni.

Én: Hogyan?

Cipőm: Kérd meg valamelyik ujságcsinálót, irja ki azoknak a nevét, akik kevesen adtak, vagy még nem adtak.

Én: Hallod, rongyos, mondasz valamit. Ezeket tényleg pellengérre kellene állitani, az talán hatna. Mert bizony szörnyen felháborító, hogy annyi megpénzesedett ember néhány száz mezitlábast sem akar megsegiteni. Ki kell pellengérezni mindenkit, aki szűkkeblüségével magára hagyja a nyomorgókat.

Mondja szerkesztő ur, nem valósitana meg a cipőm ideáját? Melyhez hasonló jókkal maradtam *dr. Péllen Gér.*

— **A bélyegek.** A postafőnökség közli velünk, hogy az eddig forgalomban levő postabélyegek további intézkédésig érvényben maradnak, kivéve az 50 filléres postabélyeget, azt január 15 ig a postahivatalnál minden levonás nélkül kicserélhetik. E határidőn tul nem fogadtatnak el.

— **Büntet a rendőrség.** Kiss Miháályné (Forgó u.) lefőzött tejet hozott forgalomba, 50 korona pénzbüntetést kapott. Pemmer Józsefné, Hopka Ferencné (Szeder utca) Weichinger Lajosné (Kert utca) Hufnagel Istvánné (Gáz utca) hamisitott tejet hozott forgalomba, 100 K, pénzbüntetést kaptak. Pap Ferencnét (Selyem utca) 200 koronára büntették. Feldmann Józsefné (Ősz utca) a Hungária vajkiviteli részvénytársaság termékeit drágábban hozta forgalomba, 180 K, pénzbüntetést kapott.

— **Hadijótékonyság.** A mezitlábasok cipőjére adakoztak: P. J. 4 kor. V. A. 4. kor.

Köhögés ellen kitünően bevált háziszer dr. Störk-pasztilla. Egy doboz ára 60 filler. Kapható Szűts Róbert városháztéri Magyar Korona gyógyszertárában.

— **Bojtorján hajszesz korpásodás, hajhullás ellen; üvegje 1 korona, 30 fillér. Kapható Szűcs Róbert gyógyszertárában.**

kenőolaj készül. A földgáz szintén bitumenanyag.

Az ásványolajok használhatóságát már az ókorban felismerték. Herodotos említi bizonyos „hegyi olajat“, melyet holttestek bebalzsamozására használtak. Plutarchos, Dioskorides és Plinius irataiban az ásványolaj tüzelőanyagként szerepel.

Az ásványolajok feldolgozása csak a XIX. század második felében kezdődött; mióta a mélyfurásokat alkalmazták, azóta az évi termelés állandóan növekszik és roppant értéket képvisel, Az egész földkerekség ásványolaj összermelésének 63 százaléka az Egyesült Államokra (évi 22 millió tonna), 20 százaléka pedig Oroszországra esett (évi 8 millió tonna). E rengeteg mennyiségű ásványolajnak csak egy részét finomitják, mig nagyobb részét tüzelőanyagnak használják. Az amerikai vasutak az 1907. évben 13.855,691 hordó ásványolajat használtak fel mozdonyok fűtésére.

És ez a roppant mennyiségű ásványolaj az ősidők állatainak bomlásterméke. A modern élettan azt tanitja, hogy őslények az élet történetének folyamán azért éltek, hogy az élet sokféle tipusait segitsék kifejlődni. De rámutat az élettan ama tényre is, hogy őslények, köztük a sokféle sárkányok is azért éltek hosszu időszakok sorozatain át roppant számmal, óriás testtel, a parányi állatkák pedig sok-sok milliónyi tömegben azért is éltek, hogy testük felépítésével energiát gyüjtsenek s raktározzanak el a jövendő időkben megjelenő ember számára.

Az ősidők növényzetéből lett a kőszén, az ősállatok testéből pedig az ásványolajok képződtek. Az élőlények milliárdjai mérhetetlen hosszu korszakokon át sürögtek a föld szinén s öntudatlanul napszámban dolgoztak az eljövendő ember számára. Munkájuk az volt, hogy gyüjtögették és öntestükben felhalmozták az izzó nap sugárzó energiáját. S most amaz ősidőkben elraktározott, parányi állatkák s óriás sárkányok által gyüjtött hőenergia ég petroleumlámpáinkban s hajtja az olajmotorokat, az olajjal fűtött vasuti mozdonyokat és hajógépeket.

Tehát nemcsak ősnövények, hanem ősállatok is világitanak nekünk. Fantasztikus sárkányok élesztik lámpásaink lángjait. E lángokban az ősmadarak és a repülő sárkányok felki szemeink előtt uj életre kelnek, miként a hamvaiból s izzó parázsból ujra született mesebeli phőnix madár. A lámpavilágosság voltaképen a földrétegek sötét mélyéből, az ősvilágok temetőjéből árad ugyan, de annál érdekesebb a fénye, mert igy is felismerjük égi eredését hisz a napsugár szülötte. Nem áshatnánk fényforrást a föld sötétjéből, ha az előbb nem került volna a csillagos égből a mélybe!

— **Olvasóinknak.** Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetést megujitani szeskedjenek, a mult évi hátralékot pedig minél előbb egyenlitsék ki, mert a lap pontos küldését csakis ugy tudjuk biztositani. A mostani sulyos anyagi viszonyok között kényszerülve vagyunk hogy a pontos előfizetést szorgalmazzuk. Tekintetbe véve azt az óriási áremelkedéseket, amelyek a rettenetes papirárak miatt a nyomdaiparban vannak, lapunk négyfilléres ára szinte nevetségesen olcsó. Az ország csaknem összes ujságvállalatai az ujévre ujból felemelték a lapok árát, mert tényleg lehetetlenség másként az üzleti számitást megtalálni. Mi — előre megnyugtatjuk közönségünket — egyenlőre nem is gondolunk a lap árának fel emelésére. Maradunk a régi előfizetési árnál, ennek pontos megküldését azonban kérjük. Valamint azt is, hogy lapunkat minél szélesebb rétegekben terjeszteni sziveskedjenek. Ezt már azért is megérdemeljük, mert a háboru szülte kötelességek, nevezetesen hadijótékonyságok teljesitését önzetlen, nagy és sok munkával, sok anyagi áldozat hozatallal megtettük. A jótékonykodási akciókban, a háborus haza oltárára egybehozott áldozatokban a magyar sajtóban első helyen állunk és az egyetlen „Az Est"et kivéve, minden más ujságot nagyon messze tulszárnyaltunk. Nem hiuságból, vagy más mellékcélokból emlitjük fel ezt, csupán annak igazolására, hogy vajjon van-e jogcimünk arra, hogy olvasó közönségünket fokozottab támogatásra kérjük fel. A hősiesen küzdő katonatestvérünk vitézségi érmet kap a fronton, az érem után néhány korona haszon is kopogtat havonkint A mi vitézségi érmünk lapunknak szinte páratlanul álló áldozatos olvasóközönsége, no meg nyugodt lelkiismeretünk, hogy megtettük kötelességünket a megpróbáltatás sulyos napjaiban. A vitézségi érem után járó tiszteletdij pedig az öntudatos lappártolás és terjesztés legyen. Ezt kérjük mi tisztelettel. Semmi mást.

SZINHÁZ.

Királynőm, meghalok érted. Szerdán este ezt a nagyszabásu drámát mutatta be szintársulatunk zsufolt ház előtt és elsőrendü előadásban. A drámának kétségkivül értékes részei vannak, a beállitás sem mindennapi, a lélektani halálugrások és a rossz befejezés azonban nagyon lerontják. Főhőse a befejezés után a teljes jellemtelenségben áll előttünk. Ugy a kiállitás, mint a rendezés és előadás kifogástalan volt. Hevessy ujabb zajos és fényes sikert aratott Fodor igazgatóval együtt. Mindkettőt többször a vastapsig ünnepelték. Meglepő volt Körner, ily jó alakitást még nem láttunk tőle. Majthényi szintén hozzájárult a sikerhez. Felvonásközökben a 85. gyalogezred zenekara szépen hangversenyezett.

A szinházi iroda jelentése. Faun pénteki előadásán Fodor Oszkár játsza a cimszerepet; ugyanebben a darabban vendégszerepel Fodor Oszkár kedden Győrött, ahol az ő nevéhez füződik ennek az originális darabnak két év előtti nagy sikere. Hevessy Mariska, a méltán közkedvelt hősnő, Császár Kamilla és Majthényi játszák még a darab főbb szerepeit. — Szombaton és vasárnap egy elsőrendü vigjátéknak is beillő operett bemutatója következik. A Derék Fridolin cimszerepében fogja egyik legmulatságosabb alakitásával megörvendeztetni Gulyás a közönséget. Koronkay, Vida és Filó Ida vesznek még részt fontos szerepekkel az előadásban. Jó szerep jutott Váradynak is. Vasárnap délután a „Bolond" nagy operett van műsoron, mig hétfőn népelőadásul félhelyárakkal a „Császárné" kerül szinre. Jövő héten „Három a kis leány" operett jön.

Heti műsor:

Péntek: Faun. Dráma.
Szombat: Derék Fridolin. Operett.
Vasárnap: d.u. Bájos ismeretlen.
este: Derék Fridolin.

Az Uránia mozgószinház hirei.

A világ vége. Égszakadás, föld Indulás, tűz, viz, a háborgó tenger és az ez által elsodort falvak, csillaghullás, fejvesztett emberek menekülése, jajveszékelés, chaos mindenfelé, csak egy ember áll nyugodtan, a Homunculus megszemélyesitője, ki a fejvesztett világot a szerencsétlenségből kivezeti. Ez a film elképzelhetetlen technikával van készitve és fölül mul- minden képzeletet. A világ vége a koronázási ünnepély keretében január 12, 13 és 14-én kerül az Urániában szinre és nem azonos az „Itélet napja"cimü filmmel. Előadások naponta 5, 7 és 9 órakor.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármestere.

Hatósági hirdetés.

Tudomásulvétel és miheztartás végett közzétezsem a magyar királyi miniszteriumnak 4575|1916 M. E. számu rendeletét.

Székesfehérvárott 1917 évi január hó 8.

Dr. Saára Gyula
polgármester

A m. kir. miniszteriumnak 4575 1916 M. E. számu rendelet, a kávé forgalombahozatala tárgyában 2307|1916 M. E. és 2023|1916 M. E. számu alatt kiadott rendeletek módositásáról.

A magyar királyi miniszteriumnak a háboru esetére szóló kivételes indtézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli.

§ 1. §.

A kávé forgalombahozatala tárgyában 2307|1916 M. E. számu alatt és 2823|1916 M. E. számu alatt kiadott rendeletek (lásd a Budapesti közlönynek 1916 évi julius hó 14 és agusztus hó 24 napján megjelent 156 illetve 193 számában) a következőképen módosulnak.

A 1307|1916 M. E. számu rendelet 8 §-a szerint zár alá vett kávékészletekre nézve a birtokos szabad rendelkezési jogát nem nyeri vissza azon az alapon, hogy a Kávé-központ a készlettel a 2823|1916 M. E. számu rendeletnek megfelelően 1916 évi december hó 31 napjáig bezárólag nem rendelkezett; mihez képest a zár alá vett készletek a Kávé Központ rendelkezésének hiányában a miniszterim ujabb intézkedéséig to vábbra is zár ellátott maradnak.

Egyebekben a jelen rendelet a 2307|1916 M. E. számú rendeletet nem érintik

2. §.

Ez a rendelet, kihirdetésének napján lép életbe. Területi hatálya és végrehajtására nézve a 2307|1916 M. E. sz. rendelet 17 § a irányadó.

Budapest 1916 évi dacember hó 29 napján.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Alkalmas könyvajándékok.

a Szociális Missziótársulat kiadásában megjelent:

Prohászka püspök „Elmélkedések az Evangéliumról" cimü münek bővitett és 10 kisalaku kötetre osztott kiadása.

1. Roráte coeli vászonkötésben 2·— K.
2. Gloria in Exelsis vászonkötésben 2·— K
3. Jordán partjától Táborhegyig 3·— K
4. Táborhegytől Bethániáig 2·20 K
5. Bethániától a Golgotháig 2·— K
6. A keresztfa alatt 2.— K
7. A feltámadott nyomában 2·40 K
8. A Szépszeretet Anyja 2·— K
9. A pünkösdi lélek 1·60 K
10. A tulvilág tornácaiban 1·40 K

Januártól kezdődőleg tekintettel a felemelt nyomdaárakra könyveink árát 20 százalékkal felemeljük.

Itt jelent meg Foerster tanár alant felsorolt 2 világhirü müve:

Az élet művészete kötve 4·40 K
„ „ „ füzve 3·— K
Élet és jellem „ 3·20 K
„ „ „ kötve 4·50 K

Kapható a Szociális Missziótársulat kiadóhivatalában (V.. Gizella tér 3.) és minden nagyobb könyvkereskedésben.

APRÓHIRDETÉSEK.

A **Fejérmegyei Napló** hirdetés dijszabásai a következők: **Apróhirdetés 10 szóig 80 fillér**, azonfelül minden szó 5 fillér, vastag betükből 6 fillér. Szövegrészben elhelyezett hirdetés szedési soronkint 40 fillér, nyilttéri sor 80 fillér. Eljegyzési, házassági, halálozási hir, köszönetnyilvánitás 4 korona.

Egy pár 42 es halina csizma eladó. Nagy Sándor utca 2., emeleten.

Szeder-utca 16. sz. alatti ház szabadkézből eladó. Egy hasas tehén is eladó.

Jó cipész munkások és egy felsőrészkészitő felvétetik Rédey cipész üzletében.

— **Jó keresethez** juthat, aki a Fejérmegyei Napló és az Uj Lap utcai elárusitásával foglalkozik. Jelentkezőket a kiadóhivatal felveszi. Jelentkezni a délutáni órákban lehet.

Keresek egy csinos és egészséges garzonlakást, esetleg két szobával. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uránia szinház.

133 — Telefon 233

Pénteken és szombaton, január hó 12 és 13-án:

A „Nordisk"-filmgyár legszenzációsabb alkotása!

A világ vége.

Egy világkatasztrófa 5 felv.

Továbbá

A koronázás.

3 előadás 5, 7 és 9 órakor.

Ezerholdas BIRTOKOT keresek megvételre.

Bővebbet a kiadóhivatalban

UJ LAP

pártokon felül álló keresztény-szociális irányu politikai napilap, amely az egész országban elterjedt- és mindennap képekkel jelenik meg 6 oldal tartalommal, amelyben minden hirt hoz röviden, fölösleges szószaporitás nélkül.

UJ LAP a keresztény magyar népnek és társadalomnak minden erkölcsi és gazdasági érdekét felkarolja és védi anélkül, hogy a jogos tekintélyt megsértené. A politikája hazafias és magyar, anélkül, hogy tulhangos, de üres szólamokkal dolgoznék.

UJ LAP valamennyi előfizetőjének és olvasójának minden ügyben teljesen dij alanul ad tanácsot, felvilágositást és utbaigazitást és minden nap az üzletekben és a Fejérmegyei Napló árusitóinál 4 fillérért kapható.

Apolló - szinház.

Csütörtökön és pénteken, január 11 és 12-én:

Az amerikai aranysorozat folytatása

MISTER ROBINSON

Történet a tröszt világából 4 felvonásban.

Főszereplő: Róbert Harwick.

Koronázási ünnepély.

Előadások 6 és fél 9 órakor.

Nyomta az Egyházmegyei Könyvnyomda Székesfehérvárott.